

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-74/14

**„Eturas” UAB i in.
przeciwko
Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba**

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas)

Odesłanie prejudycjalne — Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Uzgodniona praktyka — Biura podróży uczestniczące we wspólnym skomputeryzowanym systemie ofert wycieczek — Automatyczne ograniczenia obniżek dotyczących nabywania wycieczek online — Komunikat podmiotu zarządzającego systemem o tym ograniczeniu — Milczące porozumienie, które można uznać za uzgodnioną praktykę — Elementy konstytutywne porozumienia i uzgodnionej praktyki — Ocena dowodów i wymagany standard dowodowy — Autonomia proceduralna państw członkowskich — Zasada skuteczności — Domniemanie niewinności

Streszczenie – wyrok Trybunału (piąta izba) z dnia 21 stycznia 2016 r.

- Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Uzgodniona praktyka — Dowód istnienia uzgodnionej praktyki — Wymiana informacji między konkurentami — Brak przepisów proceduralnych w prawie Unii — Stosowanie prawa krajowego — Przesłanka — Poszanowanie zasad równoważności i skuteczności — Przedstawienie dowodu na podstawie szeregu poszlak i zbieżnych okoliczności poświadczających istnienie i czas trwania ciągłego zachowania antykonkurencyjnego*
(art. 101 ust. 1 TFUE; rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 2)
- Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Uzgodniona praktyka — Pojęcie — Koordynacja i współpraca niezgodna z obowiązkiem określenia przez każde przedsiębiorstwo w sposób autonomiczny jego zachowania na rynku — Wymiana informacji między konkurentami — Domniemanie wykorzystywania informacji w celu określenia zachowania na rynku*
(art. 101 ust. 1 TFUE)
- Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Uczestniczenie przedsiębiorstwa w spotkaniach mających cel antykonkurencyjny — Wystarczający do powstania odpowiedzialności przedsiębiorstwa charakter milczącej zgody bez otwartego zdystansowania się lub zawiadomienia właściwych organów administracyjnych*
(art. 101 ust. 1 TFUE)

4. *Prawo Unii Europejskiej — Zasady — Prawa podstawowe — Domniemanie niewinności — Procedura z zakresu konkurencji — Stosowanie*

(art. 101 TFUE; Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 48 ust. 1)

5. *Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Uzgodniona praktyka — Wymiana informacji między konkurentami — Biura podróży uczestniczące w skomputeryzowanym systemie ofert wycieczek — Komunikat podmiotu zarządzającego systemem ostrzegający te biura o automatycznym ograniczeniu obniżek dotyczących nabywania wycieczek online — Domniemanie uczestnictwa w uzgodnionej praktyce — Możliwość obalenia — Stosowanie prawa krajowego — Niewystarczający, w świetle domniemania niewinności, charakter, jako dowodu, samego tylko wysłania wiadomości*

(art. 101 ust. 1 TFUE; Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 48 ust. 1)

1. W unijnym prawie konkurencji, o ile art. 2 rozporządzenia nr 1/2003 wyraźnie normuje rozkład ciężaru dowodu, o tyle rozporządzenie to nie zawiera przepisów odnoszących się do szczególnych aspektów proceduralnych. Tym samym rozporządzenie to nie zawiera w szczególności przepisów odnoszących się do zasad normujących ocenę dowodów i wymaganych standardów dowodowych w ramach postępowania krajowego w sprawie stosowania art. 101 TFUE. Wniosek ten znajduje potwierdzenie w motywie 5 rozporządzenia nr 1/2003, który przewiduje wprost, iż owe rozporządzenie nie wpływa na krajowe przepisy dotyczące wymaganych standardów dowodowych.

Tymczasem, wobec braku norm Unii w tej dziedzinie, ich ustanowienie należy do wewnętrznego porządku prawnego państw członkowskich na mocy zasady autonomii proceduralnej tych państw.

W tym kontekście odpowiedź na pytanie, czy samo wysłanie informacji ostrzegającej, że rabaty na produkty sprzedawane za pośrednictwem systemu informacyjnego służącego umożliwieniu biurom podróży sprzedaży wycieczek poprzez ich stronę internetową będą od tej pory objęte pułapem i że w następstwie rozpowszechnienia tej informacji w omawianym systemie dokonane zostaną zmiany techniczne konieczne do wdrożenia tego pułapu, może w świetle całości okoliczności danej sprawy stanowić wystarczający dowód w celu wykazania, że jej adresaci zapoznali się z jej treścią albo bezwzględnie musieli się z nią zapoznać, nie wynika z pojęcia „praktyki uzgodnionej” ani nie jest nierozzerwalnie powiązana z tym pojęciem. Należy bowiem uznać, że kwestia taka odnosi się do oceny dowodów i wymaganego standardu dowodowego, wobec czego należy ona, na podstawie zasady autonomii proceduralnej i z zastrzeżeniem zasady równoważności i skuteczności, do zakresu prawa krajowego. W tym względzie zasada skuteczności wymaga, by dowód naruszenia prawa konkurencji Unii mógł mieć postać nie tylko dowodów bezpośrednich, ale także poszlak, pod warunkiem że są one obiektywne i spójne.

(por. pkt 26, 30–37)

2. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 27, 33)

3. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 28)

4. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 38)

5. Artykuł 101 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że w wypadku gdy administrator skomputeryzowanego systemu informacyjnego służącego umożliwieniu biurom podróży sprzedaży wycieczek poprzez ich stronę internetową wedle jednolitego sposobu rezerwacji wysyła tym podmiotom gospodarczym za pośrednictwem osobistej poczty elektronicznej informację o tym, że rabaty na produkty sprzedawane za pośrednictwem tego systemu będą od tej pory objęte pułapem i że w następstwie rozpowszechnienia tej informacji w omawianym systemie dokonane zostaną zmiany techniczne konieczne do wdrożenia tego pułapu, można domniemywać, iż wspomniane podmioty gospodarcze uczestniczyły w uzgodnionej praktyce w rozumieniu wspomnianego postanowienia od chwili zapoznania się z informacją wysłaną przez administratora systemu, jeśli nie zdystansowały się otwarcie wobec tej praktyki, nie zawiadomiły o niej organów administracji lub nie przedstawiły innych dowodów w celu obalenia tego domniemania, takich jak dowód na systematyczne stosowanie rabatu przekraczającego odnośny pułap.

Sąd krajowy powinien zbadać na podstawie przepisów prawa krajowego normujących ocenę dowodów i wymaganych standardów dowodowych, czy w świetle całości okoliczności przedstawionych temu sądowi wysłanie takiej informacji może stanowić wystarczający dowód w celu wykazania, że jej adresaci zapoznali się z jej treścią. Domniemanie niewinności stoi na przeszkodzie temu, by sąd krajowy uznał, że samo wysłanie tej informacji może stanowić wystarczający dowód w celu wykazania, iż jej adresaci musieli bezwzględnie zapoznać się z jej treścią.

(por. pkt 39, 40, 41, 43–47, 50; sentencja)